Perspektiv på integration i rural minoritets- språksmiljö – exemplet Närpes i Finland

LINDA BÄCKMAN, Åbo Akademi

SAARA HAAPAMÄKI, Åbo Akademi

Orten Närpes i västra Finland har under senare år presenterats som ett särskilt lyckat exempel på integration, med hög sysselsättningsgrad och täta kontakter mellan migranter och andra ortsbor. Svenskan är minoritetsspråk i Finland men majoritetsspråk i Närpes, och därmed även det språk i vilket migranter erbjuds integrationskurser. I denna artikel granskar författarna integrationen i Närpes utgående från ett intervjumaterial med 23 informanter som har flyttat till Närpes från olika länder. Artikelförfattarna tillämpar Alis-tair Agers och Alison Strangs modell för integration och granskar hur sysselsättning och utbildning, sociala kontakter, språk och kulturella särdrag samt trygghet och stabilitet ter sig ur migranternas perspektiv.

Bakgrund

I denna artikel diskuterar vi integration i en kontext som på många sätt framstår som speciell. I fokus står Närpes, en liten landsbygdssort på Finlands västkust i det svenskspråkiga Österbotten. Orten var en av de första som tog emot kvotflyktingar under 1980-talet, och senare har man på grund av stor brist på arbetskraft för primärnärings- och andra mindre attraktiva yrken rekryterat utländsk arbetskraft så att andelen personer med s.k. utländsk bakgrund ligger på cirka 15 %, vilket är rätt mycket för finländska förhållanden. Majoriteten av invånarna har svenska som modersmål, medan andelen finskspråkiga endast är 5,4 %. Förhållandet är omvänt i Finland generellt där andelen finskspråkiga är 87,6 % och svenskspråkiga 5,2 %. (Statistikcentralen, uppgifterna gäller år 2018.) Orten har en mycket säregen dialekt som även många svenskspråkiga finländare har svårt att förstå. Näringsstrukturen i Närpes karakteriseras av en relativt stor andel jordbrukare, industriarbetare och pälsdjurfarmare. Orten producerar bl.a. ca 60 % av alla finländska tomater.

På grund av att Finland har två nationalspråk är det möjligt för migranter att välja antingen finska eller svenska som integrationsspråk. Språkvalet är stipulerat i lagen om främjande av integration, som trädde i kraft för första gången år 1999. De migranter som bosätter sig i Närpes har alltså i princip en möjlighet att välja sitt integrationsspråk, även om det i praktiken nästan per automatik har varit svenska, på grund av att språket så tydligt dominerar på orten. Med integrations-språk avser vi här helt enkelt det av landets två nationalspråk som en migrant lär sig först när hen flyttat till Finland. Att integration som fenomen däremot är långt mer komplicerat än bara en fråga om språkval återkommer vi till längre fram.

Utöver de nämnda speciella omständigheterna – eller möjligen trots dem – har Närpes blivit nationellt bekant som en förebild för lyckat integrationsarbete. Om detta vittnar en påtaglig medial uppmärksamhet (t.ex. Lindén 2013, Niemistö & Elhaimer 2013, Björklund 2016, Sjölin 2016, Teir 2017) och ett pris som Närpes mottagit för föredömligt främjande av etniska relationer (Nordmyr 2016). Man har rentav börjat tala om Närpesmodellen för att syfta på lyckad integration. Kärnan i detta är utan tvekan behovet av arbetskraft, vilket innebär att migranternas sysselsättningssituation är bättre än i genomsnitt i landet. Men kommunen har också genom informationsförmedling, språkundervisning, dagvård, utbildning och en rad stödjande integrationsprojekt satsat aktivt på att underlätta situationen för dem som kommer till Närpes. (Mattila & Björklund 2013.) Det har därtill konstaterats att migranternas anpassning gynnas av att orten är svenskspråkig och att språket antingen är bekant för många sedan tidigare eller att migranterna har lätt att lära sig svenska. Också det faktum att växthusen för grönsaksodling utgör små arbetsplatser sägs bidra till integrationen. (Niemistö & Elhaimer 2013.) Vidare förklaras Närpesmodellens framgång med att Närpesborna antas ha en särskilt öppen och tolerant attityd gentemot migranter på grund av att de flesta av dem antingen själva har varit emigranter eller har emigranter i släkten. (Mattila & Björklund 2013, 22f, se även Martin et al. 2013, 30 och Pellfolk 2016.) Som forskaren Markku Mattila säger i en intervju (i Niemistö & Elhaimer 2013) har attitydklimatet i Närpes av dessa orsaker varit positivt gentemot migranter redan innan det ens fanns några i Närpes. De positiva attityderna sägs ha gjort det möjligt för migranterna i Närpes att ingå i lokala nätverk och ha täta kontakter med lokalbefolkningen (se t.ex. Mattila & Björklund 2013, Björklund 2016).

Närpesmodellen har hittills främst diskuterats av politiker, beslutsfattare och andra aktörer inom integrationsarbetet, och en stor del av diskussionen har förts i media. När integrationsarbetet i Närpes har varit föremål för forskningsrapporter, har det dominerande perspektivet varit det mottagande samhällets perspektiv. I motsats till dessa forskningsrapporter är syftet med föreliggande artikel att flytta fokus till migranternas perspektiv och med utgångspunkt i ett intervjumaterial undersöka hur de själva förhåller sig till sin migrationsprocess, bosättning i Närpes, sysselsättning, sociala kontakter och språkanvändning, d.v.s. områden som ofta förknippas med integration.

Tidigare forskning

Mot bakgrund av att migrationen till landsbygden ökat under de senaste decennierna förefaller det naturligt att även forskningen om den utgör ett växande fält. Den rurala immigrationen har undersökts i bl.a. Skottland (Jentsch et al. 2007), Portugal (Fonseca 2008), Spanien (Morén-Alegret 2008), Grekland (Kasimis et al. 2003), och även i Finland (Martin et al. 2013). Man har ofta närmat sig frågan utifrån det mottagande samhällets synvinkel och undersökt vilka demografiska effekter migrationen har på rurala områden som drabbats av att befolkningen minskar och föräldras och där det råder stor brist på arbetskraft vad gäller lågstatusyrken, särskilt inom jordbruk och livsmedelsindustri. Det framkommer i alla ovan nämnda studier att lokalsamhällena är i stort behov av migranter för vissa yrken och att arbetsgivarna

värdesätter deras arbetsinsatser högt. Även migranternas eget perspektiv inkluderas i några tidigare studier. Exempelvis Ricard Morén-Alegret (2008) har intervjuat migranter om deras åsikter om små städer och rurala områden som boningsorter i Spanien. Positivt med landsbygden är enligt informanterna t.ex. kontakten med grannar som bryr sig om varandra och en lugn och problemfri vardag.

Integrationen i flerspråkiga miljöer och integrationen som sker på ett minoritetsspråk har också undersökts i någon mån, och man har inom denna forskning myntat begreppet nya talare av minoritetsspråk. Vi har undersökt Närpesimmigranterna som nya talare av svenskan i Finland i ett annat sammanhang (Haapamäki & Bäckman u.u.) och anlägger inte det perspektivet i föreliggande studie, men vi vill kort nämna några exempel på tidigare studier av nya talare här. Exempelvis har Joan Pujolar (2010) undersökt språkideologier i det tvåspråkiga Katalonien med särskilt fokus på språkundervisning för migranter. Verena Tunger et al. (2010) har studerat tvåspråkiga områden i Storbritannien, Spanien och Schweiz med hänsyn till officiella majoritets- och minoritetsspråkspolicyer i kontrast till migranternas attityder till språk och språkinläring. Därtill har Nicola Bermingham och Gwennan Higham (2018) analyserat integration i tvåspråkiga kontexter i Galicien och Wales. I alla dessa studier kommer det fram att majoritetsspråket anses vara en grundförutsättning för integration, medan minoritetsspråket inte ges så stor betydelse. Pujolars (2010) studie påvisar t.ex. en diskrepans mellan å ena sidan det ideologiska värdet av katalanska och å andra sidan spanskans praktiska dominans, vilket gör att migranterna förväntas integreras kulturellt och symboliskt på katalanska och samtidigt i praktiken på spanska. Språkundervisningen i katalanska erbjuds i första hand för dem som redan kan spanska, och även många förespråkare för katalanskan anser att migranter hellre bör lära sig spanska för att ha bättre möjligheter på arbetsmarknaden även utanför Katalonien. För vissa arbeten med högre status i områden där minoritetsspråket har en officiell ställning krävs dock kunskaper i båda språken, och detta uppges av migranter som en orsak till att vilja lära sig minoritetsspråket (Bermingham & Higham 2018). Föreställningen om att det är bättre för migranter att lära sig majoritetsspråket bygger, som Pujolar (2010) påpekar, i viss mån på tanken om att de placerar sig i yrken med lägre status och krav.

Migrationen till landsbygden i Sydösterbotten och Egentliga Finland har studerats av Saartenoja et al. (2009). De flesta av deras informanter föreföll vara nöjda med livet på landsbygden. Att det är tyst, lugnt och tryggt lyftes fram som positiva sidor, medan bristen på socialt umgänge upplevdes som utmanande. I studien av Martin et al. (2013) som nämndes ovan ingår Närpes som en av åtta undersökta finländska landsbygdskommuner. Majoriteten av de beslutsfattare, tjänstemän, föreningsrepresentanter m.m. som besvarade enkäten i Närpes uppfattade den allmänna attityden gentemot migranter som mycket positiv men de trodde också att deras egen attityd var mer positiv än andra invånare i kommunen (Martin et al. 2013, 39). De flesta ansåg också att kommunen hade stor nytta av att få fler invånare och mer arbetskraft (ibid. 51). I motsats till de flesta andra kommuner som ingick i studien såg Närpesinformanterna ingen risk med att migranterna skulle bli socialt utslagna eller segregerade på

grund av bristande språkkunskaper. Detta förklarar författarna (ibid. 55) med att migranterna i Närpes har etablerat sig på arbetsmarknaden och därmed är delaktiga i samhället.

Migranterna i Närpes har även varit föremål för en rad språkvetenskapliga studier, där t.ex. deras inlärn timer och användning av svenska har undersökts. Hanna Järvi (2011a) har studerat en rysk migrants attityder till svenska med utgångspunkt i en temaintervju och dagbokstexter. I Järvi (2011b) undersöks tolv vuxna migranternas rapportering av sina språkliga aktiviteter i form av dagbokstexter. Lena Ekberg och Jan-Ola Östman har gjort studier bland migranter i Österbotten, bl.a. i Närpes, och särskilt fokuserat på en gruppdiskussion mellan fem bosniska kvinnor och hur de konstruerar (etniska) identiteter i berättelser. Slutsatsen som dras är att kvinnorna har en ambivalent identitet som varken är finländsk eller bosnisk utan något däremellan, d.v.s. en sorts ”tredje position”. (Östman & Ekberg 2016, Ekberg & Östman 2017a, Ekberg & Östman 2017b.) De nämnda studierna fokuserar alltså på delvis andra aspekter och tillämpar andra perspektiv än vi i denna studie.

Material

Materialet i denna artikel är insamlat på ett av Svenska litteratursällskapet i Finland och Åbo Akademi arrangerat fältarbete i Närpes år 2014. Sammanlagt gjordes 20 inspelade intervjuer på svenska med 23 informanter, varav åtta kommer från Bosnien, tre från Vietnam, tre från Ecuador, två från Litauen, två från Vitryssland, två från Burma, en från Ukraina, en från Makedonien och en från Thailand. Inspelningslängden per intervju varierar mellan 11 och 66 minuter. Intervjuerna innehöll bl.a. frågor om informanternas migrationsprocess, arbete och boende, inlärn timer av svenska, språkanvändning i vardagen, förståelse av den lokala dialekten, kontakt med hemlandet, matvanor, fritidsaktiviteter, sociala kontakter, traditioner och högtider, upplevda kulturella skillnader, barnuppfostran och framtidsplaner. Informantgruppen var ytterst heterogen, inte bara vad gäller ursprungsland. Bland informanterna fanns 13 kvinnor och 10 män, och åldern varierade mellan 17–57 år. Vistelsetiden i Närpes varierade mellan 1 år och 26 år.

Det finns en rad begränsningar med materialet. För det första finns det ingen jämn representation hos informanterna vad gäller olika etniciteter, kön, ålder eller vistelsetid i Finland. Vi tror emellertid att materialet i viss mån är representativt för den heterogenitet som finns bland migranterna på orten. För det andra har merparten av intervjuerna gjorts av studenter som deltog i fältarbetet och som var relativt oerfarna intervjuare, särskilt vad gäller att intervjua personer som har begränsade kunskaper i ett språk. I princip utgick alla intervjuare från samma frågebatteri, men i praktiken varierar innehållet i intervjuerna. Vi har därför tillgång till olika mycket information om olika informanter, vilket naturligtvis bör beaktas i tolkningen av materialet.

Även om andelen individer med utländsk bakgrund är relativt stor i Närpes, är antalet i absoluta tal litet. För att försäkra oss om att våra informanter förblir anonyma anger vi inte deras nationalitet, ålder, kön eller annat som kunde avslöja deras identitet i samband med att vi redogör för intervju svaren och ger exempel ur materialet.

Teoretiska och metodiska utgångspunkter

Trots att integration som fråga har debatterats livligt sedan flera årtionden, saknar begreppet en enhetlig definition. Ursprungligen syftade begreppet inte på migration eller etniska relationer, utan i allmänhet på de faktorer som anses krävas för ett stabilt samhälle, vilket vanligtvis har förknippats med homogenitet, koherens och enhetlighet. Begreppet har dock använts för att syfta på migranternas inkludering i samhället ungefär sedan 1960-talet (Kroll et al. 2008). Integration sågs främst som en nödvändig fas på vägen mot assimilering, vilket särskilt i USA har varit rådande praxis sedan länge (Phillimore & Goodson 2008). Inom EU har man sedan år 1999 ett gemensamt ramverk om integration, där den beskrivs som en tvåvägsprocess mellan migranterna och samhället, som båda antas förändras i och med migrationsprocessen.

Trots att begreppet integration syftar på en komplex process mäts den ofta genom konkreta, kvantifierbara utfall, såsom sysselsättningsgrad bland utlandsfödda, vilket anses avgöra huruvida integrationen anses ha "lyckats" eller "misslyckats". Språkkunskaperna står också ofta i centrum. Cristina Ros i Sole (2014, 57) påpekar att inlärnigen av nationalspråken har blivit en grundsten i EU:s integrationspolitik och att migranternas kunskaper i det mottagande samhällets språk i allmänhet ses som en barometer för deras integration i ett samhälle. Att inte tala nationalspråket/något av nationalspråken beskrivs ofta som att leva utanför samhället, och språkkunskaper ges därmed inte endast ett instrumentellt värde, utan anses också vara ett tecken på lojalitet till det nya hemlandet (Kostakopoulou 2014).

För att analysera intervjumaterialet från Närpes utgår vi från en modell av Alistair Ager och Alison Strang (2004, 2008) som är ett försök att konceptualisera och operationalisera begreppet integration genom att föreslå tio grundläggande "domäner", d.v.s. faktorer som spelar in i integrationsprocesser. Modellen reflekterar den normativa förståelsen av integration och erbjuder en analysstruktur för relevanta resultat av densamma (Ager & Strang 2008, 167). Den bygger på resultat som framkommit genom (induktiva) analyser av olika typer av data: litteratur om integration, policydokument, fältarbete och intervjuer med flyktingar samt enkätmaterial (Ager & Strang 2008, 167f.). Den är indelad i fyra olika delar, som i sin tur innefattar olika faktorer som står i växelverkan med varandra. Dessa presenteras i det följande.

Den nivå som har att göra med hur väl integrationen har lyckats och vad som krävs för att den ska ske består av sysselsättning, boende, utbildning och hälsa. Nivån för sociala kontakter indelas i tre olika slags relationer: sociala broar, sociala band och sociala länkar (se närmare beskrivning i avsnittet om sociala kontakter). Den nivå i modellen som beskriver faktorer som underlättar integrationen består av språk och kulturkännedom samt trygghet och stabilitet. Den mest grundläggande nivån utgörs av rättigheter och medborgarskap. (Ager & Strang 2008, 170.) Modellen utarbetades främst för policyändamål och till stöd för organisationer som jobbar med integrationsfrågor, och inte i första hand som ett teoretiskt ramverk. Den utgör ändå en lämplig startpunkt för att på ett mer detaljerat sätt undersöka de frågeställningar vi utgår ifrån. Dessutom har den använts även i andra integrationsstudier (t.ex. Phillimore & Goodson 2008), vilket möjliggör vissa jämförelser.

Eftersom vårt material är begränsat i flera avseenden, har vi inte möjlighet att analysera samtliga faktorer i Ager & Strang (2008). Vårt material innehåller t.ex. ingen diskussion om aspekter som har med hälsa att göra, varför den lämnas bort. Komponenten rättigheter och medborgarskap kan vi inte heller diskutera, eftersom intervjuerna inte inkluderade frågor om uppehållstillstånd.

Som det redan framgått är intervjuvaren olika utförliga, varför även några andra av modellens delar kan vara svåra att studera i fråga om samtliga informanter. Vi försöker icke desto mindre analysera svaren i förhållande till följande kategorier: 1. Sysselsättning och utbildning, 2. Sociala kontakter, 3. Språk och kulturella särdrag och 4. Trygghet och stabilitet. Vi har alltså valt att separera de faktorer som av Ager och Strang (2008) kategoriseras som något som underlättar integration och bilda olika analyskategorier av dem. Detta beror dels på att språkanvändningen får en mer framträdande roll i vår analys än i den ursprungliga modellen, dels på att vi ser upplevelsen av trygghet och stabilitet som en mycket central fråga i integrationsprocessen och som något som har en stor betydelse för huruvida individerna planerar att stanna i det nya landet.

Sysselsättning och utbildning

Som Ager och Strang (2008, 170) konstaterar är sysselsättningen den faktor som man mest har fokuserat på inom integrationsforskningen. Den har också konstaterats vara mest betydelsefull genom att den påverkar så många andra faktorer som har relevans för integrationen, t.ex. ekonomisk oavhängighet samt möjlighet att planera framtiden, knyta kontakter med människor i det mottagande samhället och utveckla sina språkkunskaper.

Vid tidpunkten för intervjuerna var 13 av de 23 informanterna i arbete. Åtta av 23 arbetade eller hade arbetat på växthus, och sju informanter antingen arbetade, hade arbetat eller planerade att arbeta inom social- och hälsovården. Därtill var en egenföretagare och en jobbade som metallarbetare. Av de tio som inte var i sysselsättning var fyra personer ungdomar som studerade, och av de övriga hade alla utom en bott i Finland i mindre än fem år. Av alla informanter hade fyra personer högskolestudier från hemlandet, och två av dessa hade examina som inte erkänns i Finland.

Bland dem med högre utbildning från hemlandet kunde man tydligt se en frustration över hur svårt det var att få arbete som motsvarade deras kvalifikationer, eller att de kvalifikationer de hade från sitt hemland inte tillgodosågs i Finland. En informant, som vid tidpunkten för intervjuerna jobbade med något som låg nära hens utbildningsbakgrund, berättade att hen till en början var besviken när hen efter att ha studerat i fem år endast fick arbete i växthus. En annan beklagade sig över att ha "tappat mycket tid" innan hen fick ett arbete som motsvarar hens examen. Några informanter påpekade också att migranter mest verkar arbeta i fysiskt krävande jobb med låga utbildningskrav, medan ingen t.ex. jobbar vid stadshuset eller i andra liknande synliga yrkesgrupper, vilket enligt dem sänder en signal om att migranter endast kan ta sig in på vissa områden på arbetsmarknaden. Minna Toivanen och Aili Aurila (2013, 62) konstaterar utgående från en studie bland ryska, kurdiska och somaliska migranter i Finland att största delen (74–95 % av informanterna) ansåg att deras kunskaper

per och färdigheter skulle räcka till för mer krävande arbetsuppgifter. Samtidigt rapporterade informanterna i studien till stor del positiva attityder till sitt jobb och sina chefer, och ansåg att arbetet utgjorde en viktig del av deras liv. Även informanterna i vårt material verkar till stor del vara nöjda med sitt arbete: en regelbunden och tillräcklig lön nämns av många som en orsak att stanna i Närpes och i Finland. Detta diskuteras mer utförligt längre fram i artikeln.

Sociala kontakter

I Agers och Strangs modell (2004, 2008) beskrivs tre olika sorters sociala relationer, som författarna kallar sociala broar (social bridges), sociala band (social bonds) och sociala länkar (social links). Sociala band handlar om kontakter med människor från samma ursprungsland, medan sociala broar handlar om kontakter med människor från andra länder. Sociala länkar syftar i sin tur på kontakter med lokala institutioner. Strang (2018) menar att sociala relationer utgör kärnan av integration och att alla tre slags relationer (band, broar och länkar) behövs för människors välmående.

Nästan alla informanter verkar umgås mest med sina familjer och med personer från samma ursprungsland. Många har flyttat till Närpes med sin familj eller med åtminstone några familjemedlemmar, och de flesta har också regelbunden kontakt med föräldrar eller andra släktingar i hemlandet. Några säger att de i Närpes bor nära andra landsmän. Särskilt för de kvinnliga informanterna utgör familjen det främsta umgänget, och några säger att deras fritid i huvudsak går ut på att ta hand om barnen. Flera av dem har också flyttat till Närpes i och med att deras män hade jobb där. Inte alla trivs med att umgås med människor från samma ursprungsland: en informant säger att hen känner sig annorlunda eftersom de andra är äldre än hen själv. En annan informant påpekar att det finns stora skillnader inom gruppen av människor från samma land: "vi e int samma ti person", säger hen, och betonar att skillnader t.ex. i utbildningsbakgrund spelar en stor roll, men att Närpesborna ser alla som lika enligt ursprungsland.

De som går i skola eller spelar fotboll uppger att de umgås med människor från andra länder, och några, men ytterst få, säger att de har vänner från andra länder. Vad gäller kontakten med icke-immigrerade närpesbor är det knappt någon som säger att de umgås i någon större utsträckning. Några säger att de förvisso talar med sina grannar, men på "hej, hur mår du" –nivå. Detsamma verkar gälla arbetskamrater. En informant som kom till landet som kvotflykting säger att hen umgås med sin vänfamilj, men det framgår inte hur ofta.

Flera informanter påpekar att det sociala livet i Närpes är väldigt annorlunda än i deras hemländer. De skämtar om hur man med finländare inte kan träffas spontant och om hur tomma gatorna i Närpes är. Några säger att det har varit svårt att få vänner för att människor är reserverade. En informant som kom till Närpes då hen var barn menar att lågstadiet var en "katastrof", eftersom hen var den enda som kom från ett annat land och eftersom hen upplevde rasism även från lärare. En annan informant, som bott i Närpes i ungefär ett år, säger att hens dotter inte har vänner i skolan, eftersom "de e andra kultur". Det är dock möjligt att alla informanter inte aktivt försöker etablera kontakt med lokalbor eller att de i varje fall inte upplever bristen på kontakter som ett

problem. Vad gäller de sociala broarna kan vi i varje fall konstatera att den bild som förmedlats av bl.a. Mattila och Björklund (2013) om tät kontakt mellan migranterna och lokalbefolkningen i Närpes inte bekräftas av vårt material.

Kontakten med institutioner verkar däremot vara något som fungerat bra, och så gott som alla informanter nämner att de fick hjälp med att fylla i blanketter och annan byråkrati då de var nya i Närpes. Det som kallas sociala länkar av Ager och Strang (2008) verkar därmed på basen av detta material fungera väl i Närpes.

Språk och kulturella särdrag

Förmågan att tala och förstå det mottagande samhällets språk har i allmänhet setts som en förutsättning för att man överhuvudtaget kan bli delaktig i ett samhälle (Ager & Strang 2008, 182). Vårt material visar att de flesta av informanterna använder svenska i mycket begränsad utsträckning, vilket givetvis hänger samman med att de i regel inte umgås med lokalbefolkningen. De som jobbar inom primärnäringsen och industrin – det vill säga majoriteten av de sysselsatta informanterna – rapporterar att de inte har möjlighet att kommunicera på svenska inom ramen för sitt arbete. De som arbetar i växthus säger att de inte har några arbetskamrater och att de därför inte kan tala med någon. Delvis liknande resultat kommer fram i Tunger et al. (2010, 200f.) som konstaterar att migranter på lågstatusarbetsplatser ofta arbetar ensamma eller med sina landsmän eller andra migranter och således varken har behov av att kunna lokalsamhällets språk eller möjlighet att använda det.

För många av informanterna är språkkurserna det enda sättet att komma i kontakt med det svenska språket. Det är dock i huvudsak bara på lektionerna som det talas svenska, medan de flesta umgås med andra talare från samma etniska grupp utanför lektionerna. En informant konstaterar att "alla" i skolan talar bosniska under rasterna. Av de sex informanter som kunde engelska när de kom till Finland har några valt att inte lära sig svenska förrän efter att de hade vistats i Närpes rätt länge (i vissa fall t.o.m. 6–7 år), helt enkelt för att de har ansett att de klarar sig på engelska. Detta gäller endast arbetskraftsmigranter, eftersom flyktingarna deltar i språkkurser ända från början. Men det finns även bland de icke-engelskkunniga arbetskraftsmigranterna sådana som har börjat lära sig svenska först efter att de bott i Närpes i några år. Orsaken till att de börjat gå på språkkurs har oftast varit att de blivit arbetslösa. Därtill finns det informanter som aldrig har deltagit i en språkkurs utan i stället lärt sig (standard)svenska på något annat sätt. Informanterna i vår undersökning har alltså fått svenskundervisning i mycket varierande grad. Intervjuerna förs dock huvudsakligen på standardsvenska, vilket betyder att samtliga informanter har åtminstone elementära kunskaper i språket. Här bör det emellertid påpekas att de också är valda av våra kontaktpersoner just på grund av att de kan svenska, så man kan under inga omständigheter dra slutsatsen att alla migranter i Närpes eller ens majoriteten av dem faktiskt kan kommunicera på svenska.

Endast tre informanter anger att de i någon mån förstår Närpesdialekt. Alla dessa tre är emellertid sådana som har flyttat till Närpes som barn eller ungdomar och gått i skola där. De vuxna migranterna säger sig inte förstå Närpesdialekt överhuvudtaget. Till och med sådana informanter som har bott närmare tjugo år

i Närpes konstaterar att dialekten där är ren ”kinesiska” för dem. Våra resultat verkar således inte bekräfta den bild som getts i media om att ”många invandrare lär sig dialekt” och att detta ”inte ses som något hinder bland invandrarna” (Sjölin 2016, det handlar här om en intervju av forskarna Ekberg och Östman).

Ingen säger sig kunna finska bra, men sju informanter säger att de kan lite finska och flera anser att det vore bra att kunna finska. Det finns emellertid endast två informanter som explicit säger att det hade varit bättre att ha finska i stället för svenska som integrationsspråk.

Samtliga informanter uppger att de mestadels kommunicerar på sitt/sina modersmål. Alla säger också att det är viktigt att förmedla den egna språkliga och kulturella värdegrunden till barnen. Att modersmålen dominerar i informanternas kommunikation hänger givetvis samman med det faktum att de huvudsakligen umgås med sina familjemedlemmar och med andra människor från samma etniska grupp som de själva.

Vårt material tyder inte heller på något nämnvärt kulturellt utbyte mellan migranterna och lokalbefolkningen i Närpes. Samtliga informanter uppger att de efter flytten till Finland har bevarat sina kulturella och religiösa traditioner samt mattraditionerna från ursprungslandet. Ett par av informanterna säger att de har övertagit någon finländsk tradition eller att de ibland lagar finsk mat, främst på grund av att deras barn vill ha det. Några informanter betonar också att deras kultur eller matvanor inte är så annorlunda än i Finland. Få informanter uttalar sig explicit om hur lokalbefolkningen förhåller sig till deras traditioner, kanske för att ingen frågar dem om det i intervjuerna eller kanske av hänsyn till de personer som organiserat intervjusituationen (och som i många fall fungerat som deras stödpersoner) eller av hänsyn till intervjuarna som är obekanta för informanterna.

Trygghet och stabilitet

Fred, fysisk säkerhet och trygghet är omständigheter som bidrar till att man kan känna sig hemma i ett nytt land (Ager & Strang 2008, 183f). När vi granskar frågan om trygghet och stabilitet, utgår vi framför allt från hur informanterna har svarat på frågor om vad de tror att de gör om fem år, huruvida de kommer att stanna i Finland respektive Närpes och varför de vill eller inte vill stanna. Svaren ger vid handen att ca två tredjedelar, totalt 16 informanter tänker stanna i Finland. Av dessa säger sju informanter explicit att de vill stanna just i Närpes. Orsakerna till att informanterna vill stanna är t.ex. att det är tryggt och lugnt, att det inte finns problem med narkotika, alkohol eller våld och att de har möjligheter som de inte har haft i sina hemländer, särskilt på grund av att de nu är ekonomiskt självständiga. De informanter som har barn som är födda och uppvuxna i Närpes vill stanna där på grund av barnen. Att ha köpt lägenhet/hus uppges också som en orsak att stanna och ger ett slags stabilitet. Våra resultat liknar därmed de resultat som Saartenoja et al. (2009) lyfte fram gällande migrationen till landsbygden i Sydösterbotten och Egentliga Finland.

Den främsta enskilda orsaken till viljan att stanna är emellertid ekonomisk självständighet/säkerhet, vilket framgår t.ex. i följande citat där en informant beskriver hur det faktum att man får lön som man kan leva på kan ha en avgörande betydelse för beslutet att stanna.

före vi kommer här i finland hela tiden om jag fick jobb min man är ledig (.) om han jobba-
de jag är ledig (.) hela tiden du hade bara små lån ((=lön)) för hela familjen (.) exempel jag
jobbade per månad cirka 200 timmar för 220 euro (.) de är så liten peng för familj (.) därför
vi kommer här i finland (.) en sju år i livet är långt (.) du har jobbat du har lån ((=lön)) du
kan betala räkningar du kan äta normalt du kan göra allt normalt (.) det är utan stress [...]

första år när vi kom till finland hon ((=dottern)) gråter så mycket hon vill inte stanna här
hon vill tillbaka till bosnien och jag förstår (.) hon lämnade väninna hon lämnade skola
och i bosnien hon har (.) jag vet inte vad heter (.) men exempel alla natten hon går ut med
väninna och dricka kaffe och prata och vi kom här hon är bara hemma och hon vill gå hem
i finland till bosnien (.) och vi pratar så mycket och hon gråter så mycket och efter ett år
hon jobbade i växthus sommarjobb bara en månad och hon tar lön och hon ser hur mycket
pengar så mycket pengar (.) jag kan köpa allt vad jag vill och hon köpte cykel och köpte
kläder och lämnade par hundra euro och hon säger jag vill inte gå och bo i bosnien

Orsakerna till att några av informanterna inte vill stanna i Närpes är delvis
desamma som för vissa informanter var orsaker till att stanna, d.v.s. att det är
lugnt och tyst; men också att det inte finns några möjligheter om man t.ex. vill
studera eller få ett bättre jobb, att det är svårt att få vänner, att Närpesborna inte
vill ha kontakt med migranter och att man känner sig ensam och isolerad. Här
utgör även språket utan tvekan en barriär, då lokalbefolkningen talar en dialekt
som är obegriplig för informanterna.

Här kan noteras att hur nöjda informanterna är med sin tillvaro och hur be-
nägna de är att stanna kvar i Närpes förefaller ha ett visst samband med deras
utbildningsnivå. Mest nöjda är de som är lågutbildade och som har kommit till
Närpes uttryckligen för att de inte har haft jobb eller haft så lågbetalda jobb i sitt
forna hemland att det inte har varit möjligt att leva ett normalt liv. Minst nöjda
är de (få) som har högre utbildning och som inte har möjlighet att få arbete som
motsvarar deras kvalifikationer utan är tvungna att arbeta i lågstatusyrken. Att
högutbildade personer verkar vara mindre benägna att stanna kvar i Närpes
gäller även för infödda Närpesbor och har lett till att Närpes överlag har en
lägre utbildningsnivå än medeltalet i landet (se t.ex. Teir 2017).

Däremot kan man inte se skillnader i informanternas uppfattning om trygghet
och stabilitet samt deras vilja att stanna kvar som skulle ha ett samband
med huruvida de är flyktingar eller arbetskraftsmigranter, hur länge de har
vistats i Närpes, av vilket kön de är, från vilket land de kommer eller hurdana
svenskkunskaper de har. Givetvis är även det material som vi har undersökt så
begränsat att det är svårt att granska samband mellan olika faktorer.

Diskussion

Trots att det material som har studerats i denna artikel är förhållandevis litet
och våra informanter i flera avseenden ytterst olika, uppvisar intervjuvaren
betydande likheter, vilket möjliggör att man kan se vissa mönster i materia-
let. Den viktigaste faktorn av dem vi undersökt ovan är utan tvekan sysselsätt-
ningen och den därtill hörande ekonomiska självständigheten. Dessa är också
de mest centrala orsakerna till att informanterna har kommit till Finland och
Närpes och att de vill stanna där.

Vår undersökning uppvisar delvis liknande resultat som kommit fram i tidiga-
re studier av migration till rurala miljöer, exempelvis den centrala betydelsen av
sysselsättning men också upplevelser av social exkludering (Fonseca 2008) eller

högutbildade migranternas bristande möjligheter att få kvalificerade arbeten (t.ex. Jentsch et al. 2007, Fonseca 2008). Bristen på arbetskraft på landsbygden, särskilt inom yrken som uppfattas som oattraktiva av en stor del av befolkningen, är ett återkommande tema i så gott som alla undersökningar om rural integration. Vi konstaterade inledningsvis att Närpes ofta lyfts fram som ett exempel, eller till och med som en modell, på hur lyckad integration ser ut, och framgången bygger framför allt på migranternas sysselsättningssituation. Den s.k. Åremodellen, som man nyligen börjat tala om i Sverige, har en hel del likheter med diskurserna om Närpes genom att framgångsperspektivet också där till stor del handlar om sysselsättning. I Åre är kommunens mål att alla nyanlända ska vara i arbete inom två år från det att de anlänt. Brist på arbetskraft finns bl.a. inom vård och omsorg, städbranschen samt hotell- och restaurangbranscherna. (Se t.ex. Söderlund 2016, Danielsson 2017.) Frågan är emellertid hur stor vikt sysselsättningsfrågan ska ha i uppfattningen om integration. Som vi konstaterade tidigare kan man också fråga sig i vilken mening det är lyckat att migranter tar hand om de arbeten som inte duger åt den inhemska befolkningen.

Vår analys har även visat att de undersökta dimensionerna i viss mån hänger samman. Exempelvis har bristen på sociala broar (sociala kontakter utanför den egna etniska gruppen) ett samband med en begränsad användning av svenska. Lyckad sysselsättningssituation har i sin tur, som vi nämnt, ett samband med trygghet och stabilitet. Även de sociala banden (inometniska relationer och familjens centrala roll), de sociala länkarna (kontakter med lokala institutioner) och möjligen också de egna kulturella traditionerna gynnar trygghet och stabilitet, medan sociala broar eller anammandet av lokalsamhällets språk och kulturella traditioner inte verkar utgöra villkor för känslan av trygghet och stabilitet. Också utan dessa kan man känna sig förankrad i ett samhälle. Susanne Wessendorf och Jenny Phillimore (2018) menar att social integration inte nödvändigtvis är beroende av kontakter till majoritetsbefolkningen, utan att alla slags sociala kontakter, vare sig de är flyktiga eller bestående, är viktiga. Denna slutsats bygger på en studie som de har gjort bland migranter i London och Birmingham gällande socioekonomisk och kulturell integration, som framför allt gynnades av informanternas kontakter med andra personer från samma land. Även Jentsch et al. (2007) betonar vikten av den här typen av kontakter. Till synes ytlig social interaktion, som att bli hälsad på gatan, kan också vara betydande för känslan av att höra hemma (Pöyhönen, Kokkonen & Tarnanen 2019).

Med utgångspunkt i våra resultat kan vi alltså hålla med Mattila & Björklund (2013) om att det har haft positiv inverkan på integrationen i Närpes att inometniska nätverk har bildats när de som immigrerat och blivit bofasta med tiden har lockat ett flertal släktingar, bekanta och vänner till Närpes. Faktum är att de flesta av våra informanter är nöjda med det umgänge de har med sin familj och sina landsmän, och som framgick ovan vill de flesta stanna i Finland, trots bristen på umgänge med finländare.

Våra informanternas berättelser om umgänge, eller bristen på umgänge, kan också tänkas återspegla vanligt socialt liv på en landsbygdsort, där många främst umgås med sina familjer. Man kan säga att migranterna kanske har integrerats i lokala sociala mönster. Att vissa av informanterna uppenbarligen ändå skulle vara intresserade av fler kontakter med lokalbefolkningen kan antyda att

strukturerna för hur man umgås på landsbygden känns främmande särskilt för sådana individer som kommer från urbana miljöer. Samma slags resultat har förvisso kommit fram även i studier av migration till urbana miljöer gällande frånvaron av sociala kontakter med lokalbefolkningen samt bristande social integration (t.ex. Korac 2003 om Nederländerna).

I vårt material ter det sig som en självklarhet att migranter i Närpes lärt sig svenska, eftersom det är majoritetsspråket på orten. Till skillnad från observationer i t.ex. Katalonien, Wales eller Galicien (se Pujolar 2010, Bermingham och Higham 2018), är minoritetsspråket i detta fall inte ett "tillägg" till det nationella majoritetsspråket, utan både praktiskt och symboliskt det regionala majoritetsspråket. Integrationsutbildningen som erbjuds omfattar därmed enbart svenskstudier, och de flesta informanter verkar inte ifrågasätta detta val. Våra resultat ger således ingen principiell anledning att oroa sig över att migranter integreras på svenska i Finland, särskilt så länge som de är villiga att stanna i svenskspråkiga områden. Det som snarare kan förvåna är att språket förefaller ha en så marginell betydelse för våra informanter. Dock bör det understrykas att detta gäller migranter med låg utbildningsnivå och i lågstatusyrken, d.v.s. sådana som sannolikt är mindre mobila och mindre benägna att flytta till finskdominerade orter. Ju högre utbildningsnivå, desto viktigare är språket och desto viktigare också kunskaper i finska. För dessa individer kunde en tvåspråkig integrationsprocess vara att föredra framför en enspråkigt svensk. Hur väl traditionella enspråkiga integrationskurser fyller sin funktion, dvs. stöder migranter på arbetsplatser och i samhällen som ofta i själva verket är flerspråkiga, är en fråga som kritiskt diskuteras i aktuell forskning (t.ex. Pöyhönen, Tarnanen & Simpson 2018).

Det finns emellertid två omständigheter som det kan vara motiverat att reflektera över när man diskuterar integrationsspråk. Dels förefaller språkinläringen ingalunda alltid vara det första steget i integrationsprocessen; det visade sig att flera av informanterna i vår undersökning hade börjat studera svenska först efter att de vistats många år i landet. Dels använde de flesta svenska i ytterst begränsad utsträckning och de talade i stället mestadels sitt eget modersmål. Av dessa orsaker är det tveksamt huruvida man alls kan tala om "integration på svenska". Som vi nämnde tidigare anses språkkunskaper ofta vara en barometer på integration och en nyckel till delaktighet i samhället (Ros i Sole 2014). I vårt material är uppfattningen om tillhörighet och om att känna sig hemma i Närpes inte beroende av språkkunskaper i svenska eller finska, även om de, som vi konstaterade, har ett samband med avsaknaden av sociala kontakter till övriga Närpesbor.

Vad gäller Närpesmodellen kan vi således på grundval av våra analysresultat konstatera att faktorer som underlättar delaktighet och integration har att göra med den lokala arbetsmarknaden (sysselsättning, säkerhet och stabilitet), det institutionella stödet till migranter (sociala länkar) och det faktum att familjer kan bo tillsammans (sociala band, säkerhet och stabilitet). Det som vårt material inte bekräftar, utan snarare ifrågasätter, är den påstådda nära kontakten mellan migranter och andra närpesbor (t.ex. Mattila & Björklund 2013) eller kontakten mellan människor från olika ursprungsländer – alltså kontakter som hör till kategorin sociala broar. Språkets, i detta fall svenskans, roll blir också perifer. Ager och Strang (2008) menar att alla faktorer är nödvändiga för inte-

gration och för välmående över lag, och därmed kan man fråga sig om integrationen som den tvåvägsprocess som den ofta beskrivs som, har lyckats i Närpes. Huruvida man kan tala om "modeller" för integration är i sig också värt att ifrågasätta. Integrationen sker på lokalt plan (jfr Saukkonen 2018), och som det har konstaterats i flera studier (t.ex. Cheung & Phillimore 2016, Jentsch 2007), är behoven inte samma från en kontext till en annan. Jentsch (2007) konstaterar t.ex. att en "god praxis" som identifierats i Nordeuropas industriella länder har visat sig vara ineffektiv i Sydeuropa. Likaså måste man i fallet Närpes minnas de lokala omständigheterna, inte minst vad gäller arbetsmarknaden. Om integration mäts genom sysselsättning har Närpes, med sina små företag med låga språk- och utbildningskrav, särskilt goda förutsättningar att lyckas.

Inom migrationsforskningen har man mer och mer börjat tala om superdiversitet (Vertovec 2007), som syftar på en ökad och mer komplex mångfald. Sedan 1990-talet har ökad migration haft en inverkan på livet särskilt i större städer i Västeuropa, och även områden som tidigare inte berördes av migration har nu ett flertal invånare med migrantbakgrund. Även om man oftast har tillämpat superdiversitetsperspektivet då man har studerat mångkulturella mönster i storstäder, kan denna teoribildning vara fruktbar även när man diskuterar frågor kring mångfald i mindre samhällen. Här kan man särskilt framhålla tanken om mångfaldens mångdimensionalitet i etniskt, juridiskt, politiskt, språkligt, kulturellt, religiöst och ekonomiskt hänseende (t.ex. Grzymala-Kazłowska & Phillimore 2018, 180). Detta innebär att det i studiet av mångfalden är fruktbart att välja ett intersektionellt orienterat analytiskt perspektiv som betonar samspelet mellan etnicitet, religion, klass, ålder, kön/genus/sexualitet m.m. Som vi nämnde verkar ingen enskild faktor i vårt material entydigt spela en avgörande roll för upplevelsen av integration. Vårt material är dock litet, och det vore av vikt att samspelet mellan olika bakgrundsvariabler och frågan om man har eller inte har integrerats i det nya landet blir föremål för mer omfattande empiriska studier än här.

Superdiversitet gäller naturligtvis inte endast migranter, utan samhället över lag. I diskurser om integration förenklas också den "nationella" kulturen, och det glöms bort att livsstilar och traditioner varierar även inom den infödda befolkningen. I stället för att diskutera hur viktigt det är att migranter t.ex. firar högtider på ett visst sätt kunde integration handla mer om hur man bland olika identiteter, vanor och sätt att leva hittar tillräckligt som är gemensamt för att det kan skapas en känsla av samhörighet (jfr Ager & Strang 2010). Enligt vår åsikt är det av vikt att framtida forskning fokuserar såväl på migranternas egna upplevelser av sin integration som på lokalbefolkningens upplevelser och attityder. Det är först genom sådana studier som man på ett nyanserat sätt kan diskutera frågan om integration, uppfattad som en två- eller flervägsprocess.

Linda Bäckmans forskning finansieras av Svenska Litteratursällskapet i Finland.

Referenser

- Ager, Alistair & Alison Strang. 2004. *Indicators of Integration: final report*. <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk>, hämtad 24.9.2018.
- Ager, Alistair & Alison Strang. 2008. "Understanding Integration: A Conceptual Framework." I: *Journal of Refugee Studies* 21 (2): 166–191.

- Ager, Alistair & Strang, Alison. 2010. "Refugee Integration: Emerging Trends and Remaining Agendas." I: *Journal of Refugee Studies* 23 (4): 589–607.
- Bermingham, Nicola & Higham, Gwennan. 2018. "Migrants as new speakers in Galicia and Wales: issues of integration, belonging and legitimacy." I: *Journal of Multilingual and Multicultural Development*. Vol. 39, nr 5: 394–406.
- Björklund, Margareta. 2016. Integrationen engagerar hela Närpes. www.kommuntorget.fi, hämtad 13.9.2018.
- Cheung, Sin Ye & Phillimore, Jenny. 2016. "Gender and Refugee Integration: A Quantitative Analysis of Integration and Social Policy Outcomes." I: *Journal of Social Policy* 46 (2): 211–230.
- Danielsson, Eva. 2017. Kommuner lär sig integration med Åre-modellen. <https://www.svt.se/nyheter>, hämtad 5.2.2019
- Ekberg, Lena & Östman, Jan-Ola. 2017a. "Medlare – eller dubbelt marginaliserad? Identitetskonstruktion hos migranter i Österbotten." I: Emma Sköldberg et al. (red.) *Svenskans beskrivning* 35, 81–91. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Ekberg, Lena & Östman, Jan-Ola. 2017b. "Språk och integration på landsbygden i svenska Österbotten." I: Torbjørn Breivik (red.) *Sprog i Norden* 2017: 17–29.
- Fonseca, Maria Lucinda. 2008. "New Waves of Immigration to Small Towns and Rural Areas in Portugal." I: *Population, Space and Place* (14): 525–535.
- Haapamäki, Saara & Bäckman, Linda. u.u. "Att 'prata med gurkor'. Nya talare av svenska i Närpes." Antagen till publicering i: *Svenskan i Finland* 18.
- Jentsch, Birgit. 2007. "Migrant Integration in Rural and Urban Areas of New Settlement Countries: Thematic Introduction." I: *International Journal on Multicultural Societies*, 9 (1): 1–12.
- Jentsch, Birgit & De Lima, Philomena & MacDonald, Brian. 2007. "Migrant Workers in Rural Scotland: 'Going to the Middle of Nowhere'." I: *International Journal on Multicultural Societies*, 9 (1): 35–53.
- Järvi, Hanna. 2011a. "En gång i veckan så hjälper int så mycke: en fallstudie av attityder till svenska språket hos en invandrare i Närpes." I: Niemi, Sinikka & Söderholm, Pirjo (red.) *Svenskan i Finland* 12, 175–184. Joensuu: University of Eastern Finland.
- Järvi, Hanna. 2011b. "Vuxna invandrare och deras användning av svenska språket i Närpes." I: Edlund, Ann-Catrine & Mellenius, Ingmarie (red.) *Svenskans beskrivning* 31, 152–160. Umeå: Umeå universitet.
- Kasimis, Charalambos & Papadopoulos, Apostolos G. & Zacoboulou, Ersi. 2003. "Migrants in Rural Greece." I: *Sociologia Ruralis*. Vol 43, nr 2: 167–184.
- Korac, Maja. 2003. "Integration and How We Facilitate It: A Comparative Study of the Settlement Experiences of Refugees in Italy and the Netherlands." I: *Sociology* 37 (1): 51–68.
- Kostakopoulou, Dora. 2014. "The Anatomy of Civic Integration." I: Anthias, Floya & Pajnik, Mojca (red.) *Contesting Integration, Engendering Migration*, 37–63. London & New York: Palgrave Macmillan.
- Kroll, Christian & Similä, Matti & Salmenhaara, Perttu & Blomberg, Helena. 2008. "Integration through work in a Nordic multicultural context." I: Blomberg, Helena et al. (red.) *Sameness and Diversity: The Nordic Welfare State Model and the Integration of Migrants on the Labour Market*, 11–35. Helsingfors: Helsinki University Print.
- Lindén, Carl-Gustav. 2013. "Finländskt tomatrike förebild för integration." I: *Arbeidsliv i Norden*, www.arbeidslivinorden.org, hämtad 13.9.2018.
- Martin, Anna & Mäntylä, Miia & Pakkanen, Merja. 2013. *Maahanmuuttajien kotouttaminen maaseudulle kolmen sektorin yhteistyönä*. Vaasa: Vaasan yliopisto, Levón-instituutin julkaisuja 136.
- Mattila, Markku & Björklund, Krister. 2013. *Tomaatteja, teollisuutta ja monikulttuurisuutta. Närpiön malli maahanmuuttajien kotouttamisessa*. Turku: Siirtolaisuusinstituutti.

- Moren-Alegret, Ricard. 2008. "Ruralphilia and Urbophobia versus Urbophilia and Rural-phobia? Lessons from Migrant Integration Processes in Small Towns and Rural Areas in Spain." I: *Population, Space and Place* (14): 537–552.
- Niemistö, Elina & Elhaimmer, Anne. 2013. Tomaattikunta Närpiö tunnetaan myös maahanmuuttajistaan. www.yle.fi, hämtad 2.11.2018.
- Nordmyr, Sofi. 2016. Närpes får pris för integrering av invandrare. www.svenska.yle.fi, hämtad 13.9.2018.
- Pellfolk, Tony. 2016. Integration på svenska – Närpes stad. En aktiv integrationspolitik som inkluderar hela samhällets engagemang. www.kommuntorget.fi, hämtad 13.9.2018.
- Phillimore, Jenny & Goodson, Lisa. 2008. "Making a place in the Global City: The Relevance of Indicators of Integration." I: *Journal of Refugee Studies* 21 (3): 305–325.
- Pujolar, Joan. 2010. "Immigration and Language Education in Catalonia: Between National and Social Agendas." I: *Linguistics and Education* 2: 229–243.
- Pöyhönen, Sari & Kokkonen, Lotta & Tarnanen, Mirja. 2019. "Turvapaikanhakijoiden kertomuksia sosiaalisista verkostoista ja kuulumisen tunteista." I: Lyytinen, Eveliina (red.) *Turvapaikanhaku ja pakolaisuus Suomessa*, 183–204. Åbo: Migrationsinstitutet.
- Pöyhönen, Sari & Tarnanen, Mirja & Simpson, James. 2018. "Adult migrant language education in a diversifying world." I: Creese, Angela & Blackledge, Adrian (red.) *The Routledge Handbook of Language and Superdiversity*, 488–503. New York: Routledge.
- Ros i Sole, Cristina. 2014. "The paradoxes of language learning and integration in the European context." I: Mallows, David (red.) *Language issues in migration and integration: perspectives from teachers and learners*, 55–78. London: British Council.
- Saartenoja, Antti & Träsk, Maarit & Tantarimäki, Sami & Mattila, Markku. 2009. *Maaseudun maahanmuuttajat: Kokemuksia työperäisestä maahanmuutosta Etelä-Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen maaseudulla*. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Saukkonen, Pasi. 2018. *Kotoutuminen tapahtuu kaupungeissa: OECD:n raportti tarjoaa hyviä neuvoja kotouttamiseen paikallistasolla*. Helsingfors: Helsingfors stads arbetspapper 5.
- Sjölin, Marie. 2016. Många invandrare lär sig dialekt. www.svenska.yle.fi, hämtad 13.9.2018.
- Strang, Alison. 2018. Understanding Integration: A Conceptual Framework. Presentation vid de Stora Österbottenska Integrationsdagarna, Vasa 23.10.2018.
- Söderlund, Peter. 2016. Äre vill bli bäst på integration. <https://sverigesradio.se>, hämtad 5.2.2019.
- Teir, Juho. 2017. Lyckad integrering håller Närpes levande. www.svenska.yle.fi, hämtad 13.9.2018.
- Toivanen, Minna & Airila, Auli. 2013. "Osaaminen ja sen hyödyntäminen". I Toivanen, Minna & Väänänen, Ari & Airila, Auli (red.), 62–70. *Venäläis-, kurdi- ja somalilaistautisten työ ja terveys Suomessa – samankaltaisuudet ja erot kantaväestöön*. Helsingfors: Arbetshälsoinstitutet.
- Tunger, Verena & Mar-Molinero, Clare & Paffey, Darren & Vigers, Dick & Barlog, Cecylia. 2010. "Language policies and 'new' migration in officially bilingual areas." I: *Current Issues in Language Planning*. Vol 11, No. (2): 190–205.
- Vertovec, Stephen. 2007. "Super-diversity and its implications." I: *Ethnic and Racial Studies* 30 (6): 1024–1054.
- Wessendorf, Susanne & Phillimore, Jenny. 2018. "New Migrants' Social Integration, Embedding and Emplacement in Superdiverse Contexts." I: *Sociology*: 1–16.
- Östman, Jan-Ola & Ekberg, Lena. 2016. "Invandring och ambivalent grupptillhörighet på landsbygden i Svenskfinland." I: Kolu, Jaana et al. (red.) *Svenskan i Finland* 16, 167–184. Jyväskylä: Jyväskylä universitet.